

Szakmai konzultáció

EFOP-1.9.8-17-2017-00007 azonosító számú
Nyíregyháza-Városi Református Egyházközség szervezeti
működés hatékonyságának növelése, nyújtott
szolgáltatások minőségének fejlesztése című projekt

SZÉCHENYI
2020

Dr. Vajda Norbert
Nyíregyháza, 2019. március 27.

Tartalom

- Valóság
- Demencia
- INDA program
- BPSD tünetek
- Személyközpontú gondozás

Valóság. Az mi? Amit látunk?

<https://www.youtube.com/watch?v=6d6cJu9daag>

Valóság. Az mi?

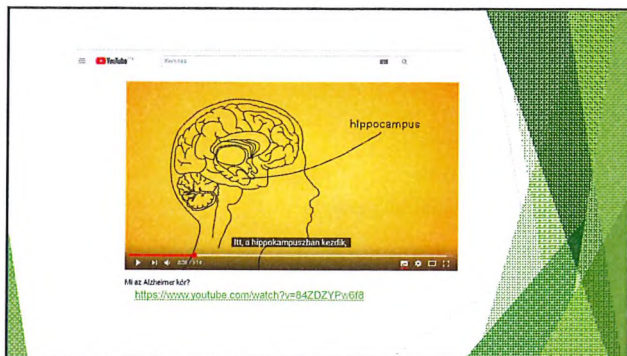
Amit érzünk?
Amit / amiben hiszünk?

Demenciával élő ember valósága nem ugyanaz mint a miénk.

El kell fogadni.
El kell fogadni, hogy nem tudunk ezen változtatni.

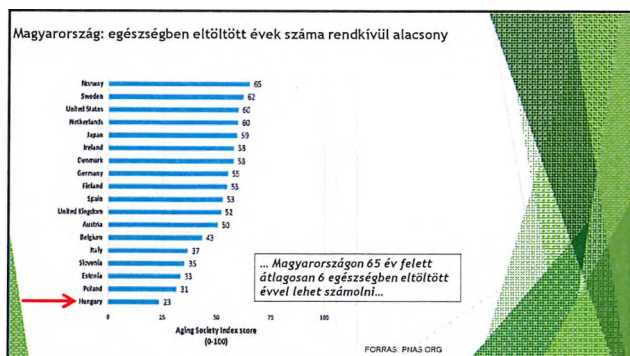
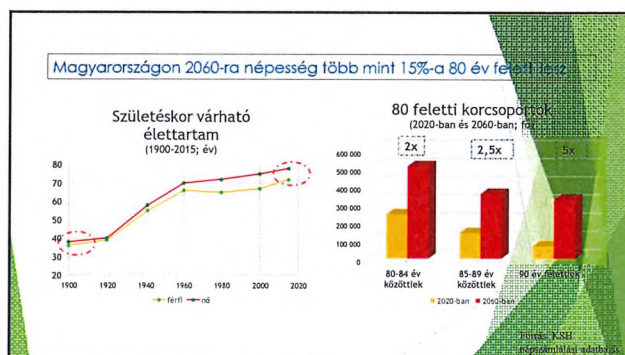

Demencia

„Egyre nehezebbé válik új emlékek képzése...”
 „Egyre nehezebbé válik a megfelelő szavak megtalálása...”
 „Nagyon lassan, fokozatosan az ember elveszíti a problémamegoldási, fogalommegértési és tervezési képességét...”
 „A páciens fokozatosan elveszíti az irányítást a hangulatai és az érzelmei felett...”
 „Az Alzheimer pusztítást végez az ember érzékeiben és hallucinációkat okozhat...”
 „... végül kitöri az ember legrégebbi és legértékesebb emlékeit...”
 „A végéhez közeledve a betegség tönkreteszi az ember egyensúlyérzékét és koordinációs képességét.”
 „A legvégű szakaszban elpusztítja az agy azon részét, amely szabályozza a légzést és a szívet.”

„Senki sem immunis...”
 „A betegség fokozatosan halad előre...”
 „Könyörtelen és a mai napig gyógyíthatatlan...”

A 80 év feletti népességet milyen arányban érinti a demencia (bármely formája)?

a.) Minden 10-ik embert
 b.) Minden 7-ik embert
 c.) Minden 5-ik embert
 d.) Minden 4-ik embert

Handwritten signature

- Memóriazavarok
- Önellátó-képesség csökkenése, elvesztése
 - Körülményeknek megfelelő viselkedés hiánya
- Kifejezőkészség zavara
 - Tér-, és időbeli dezorientáció
 - hibás, vagy csökkent ítélőképesség,
- Érzelmek kontrollálásának képessége

Gyógyszer?

Az Alzheimer nem gyógyítható.

A folyamatot nem lehet megállítani, csak lelassítani.

Originális gyógyszerkutatás

Klinikai vizsgálatok	Preklinikai K+P	Klinikai Vizsgálatok (F3, F2, F1)
1-2 év	3-5 év	6-10 év
10000 vegyület	20-30 vegyület	1 gyógyszer
75-130 millió Ft	320-1750 millió Ft	230-600 milliárd Ft
0,25-0,5 millió USD	1,25-5 millió USD	1000-2500 millió USD

1 bevezetett gyógyszer = 12-16 év, ~1.6-1.8 milliárd USD

Forrás: Dr. Lévay György, kutató, farmakológus

TÁRSADALMI HATÁSOK

A demencia társadalmi hatásai

Folyamat:

Kognitív készségek fokozatos elvesztése

- ↓ Viselkedészavarok, kiszámíthatatlan reakciók
- ↓ Demenciával élő személy társas kapcsolatai folyamatosan leépülnek
- ↓ Gondozó családtag több forrásból táplálkozó szegényérzete egyre növekszik
- ↓ Gondozó családtag támogató kapcsolatai is jelentősen sérülnek - testi-lelki egészségromlás esetében is

TABU...

Erős társadalmi tiltás vagy tilalom

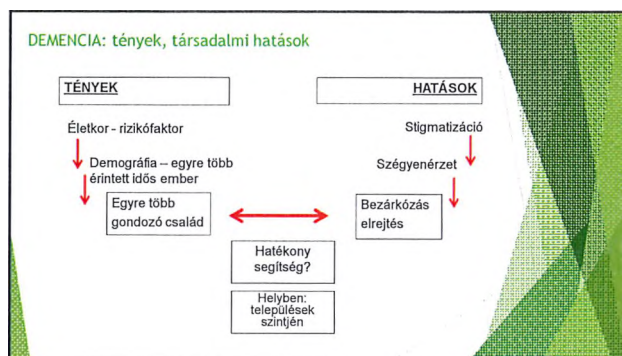
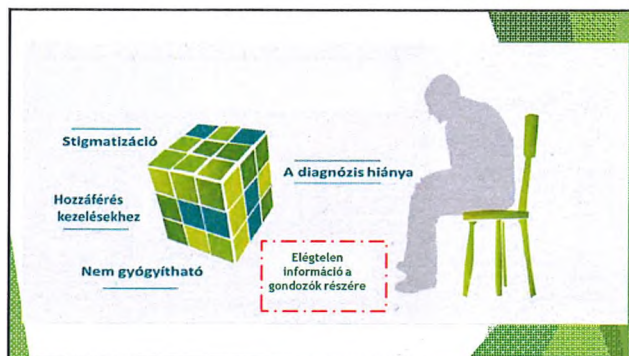

- Érintettként nem beszélünk róla a barátainkkal.
- Nem érintettként nem veszünk róla tudomást.

↓

Nincs megoldás; zárányok - egymás mellett élők, ugyanazzal a kihívással.

- A betegek több mint fele nem diagnosztizált
- Antipszichotikumok túlzott használata
- Egyharmaduk csak heti egyszer hagyja el a lakást
- Az átlagos kórházi kezeléshez képest 3x magasabb költségek
- A gondozók körében +20% a mentális egészségügyi problémák gyakorisága
- A kórházból 1/3-uk rosszabb fizikai állapotban távozik, akiknek a fele már soha nem épül fel.

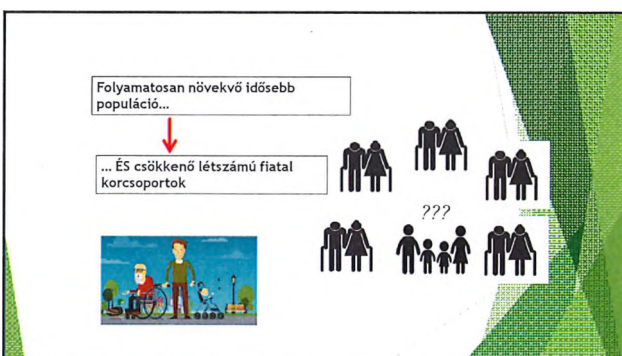

AMIT TUDUNK...
és amit nem tudunk.

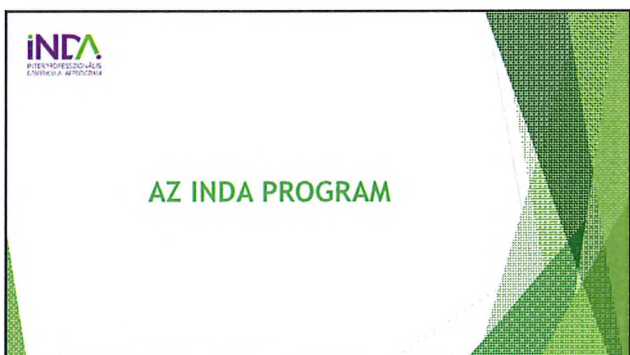
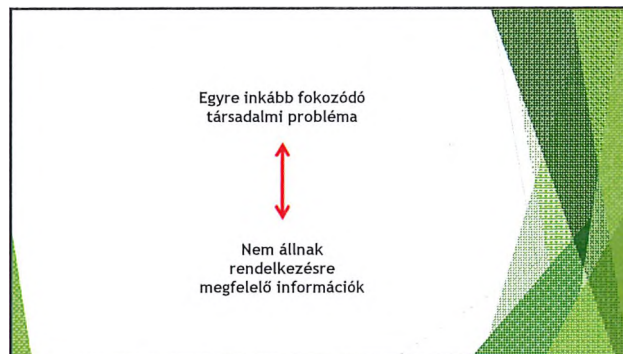
Tabu
Bezárkózás
Elrejtés

Mennyi ideig tarthat ez a folyamat?

- a.) 2-3 év
- b.) 4-5 év
- c.) 6-10 év
- d.) Több mint 10 év

Handwritten signature

Az INDA program indulása (2015-2017)

- o Előzmények
- o Elért eredmények

Az INDA program folytatása (2018-2020)

- o Új programelemek, lokális adaptáció
- o További várható hatások

Demencia Stratégia

- o Mire lehet jó, miért lenne szükséges?

INDA
INTERNACIONALIS DEMENCIA ALPROGAM
INCA
INTERNACIONALIS DEMENCIA ALPROGAM
???

„Interprofesszionális”

Szemlélet, amely jellemzően nem része a szakmai kultúra(k)nak.

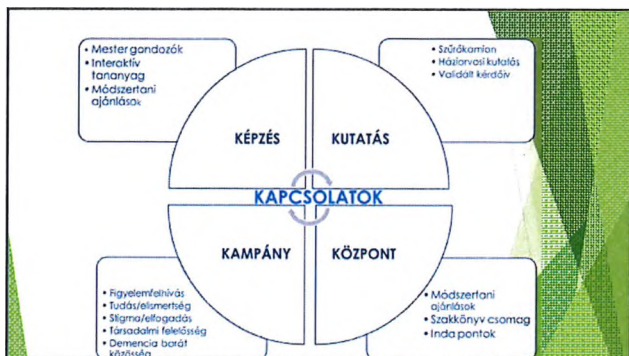
Kell hozzá:
Bizalom, elfogadás és visszacsatolás. Biztos szaktudású, kompetens tagok, akik ismerik szakmai határaitkat, és készek kompetenciáik (ki)bővítésére.

Gátak:
Kommunikációs hiátusok, időhiány és túlterheltség.

Az Interprofesszionális gondozás elvei és keretei:

- ▶ a beteg szükségleteire fókuszál
- ▶ a demográfiai és társadalmi szükségleteken alapuló releváns szolgáltatásokat biztosít
- ▶ minőségi gondozást tesz lehetővé
- ▶ megkönnyíti az állapotnak megfelelő szükséges és elégséges szolgáltatás elérését
- ▶ egymást tisztelve, egymástól tanulva megosztott döntéshozatalt tesz lehetővé
- ▶ folyamatos konzultáció és kommunikáció a csapatban

■ orvos
■ ápoló
■ szociális munkás
■ pszichológus
■ gondozó
■ gyógytornász
■ gyógyszerész
■ családtagok
■ IDŐS

Interprofesionális Demencia Alprogram (INDA):
www.inda.info.hu

- 1.) Képzés
- 2.) Kutatások
- 3.) Központok
- 4.) Tudatosítás

↓

Szakemberek **Érintettek**

Alzheimer Cafe hálózat

- Közösségi helyeken, havi rendszerességgel
- Mindenhol helyi kezdeményezés eredménye

INCA

A projekt **innovációt** teremtett Magyarországon, mivel soha ezelőtt nem fordult elő, hogy a demencia és annak társadalmi hatásai helyi és országos csatornákon több esemény láncolatán keresztül **huzamosabb ideig** középpontban lettek volna.

Innovatív produktumok

- Alzheimer / Memória Cafék támogatása, népszerűsítése
- Rövidfilmek, ismeretterjesztő filmek
- Kapaszkodó(k) hozzátartozóknak szóló információs kiadvány
- Módszertani ajánlások: szakmai szemléletformálás - Interprofesionális együttműködések a szociális és egészségügyi ellátásokban

- INDA logó
- A demencia barát társadalom koncepciójának módszertani ajánlások
- Tananyagfejlesztés, képzések

Az INDA program folytatása (2018-2020)

Az INDA 1 és az INDA 2 megvalósítása

INDA logó	→	Arculat és stratégiaalkotás
Kapaszkodók	→	Ismeretterjesztő kézikönyvek
Ismeretterjesztő kisfilmek	→	Ismeretterjesztő és tudásbővítő rövidfilmek
Demencia barát társadalom koncepciója	→	Demencia barát közösségek kialakítása
Alzheimer Cafék	→	Hozzáértő Felkészítő Fórumok
Szakmai szemléletformálás	→	Lokális Interprofesionális Protokollok kialakítása, együttműködés a lokális Egészségfejlesztési tanácsokkal (EFI), valamint a Gyógyszertárakkal
Honlap	→	Honlap szoftveres frissítése, új formai megjelenítés, tartalomgenerálás

Handwritten signature

Család és társadalom alprogram

Cél: a **gondozó családok** olyan **ismeretekhez juthassanak**, amelyek a mindennapok szintjén nyújthatnak gyakorlati segítséget számukra

Alprogramhoz tartozó projektelemek

- Kutatás: Demenciával élők ellátásának kritériumai (fókuszcsoport)
- Hozzáértékelési Fórum tematika és tanulmányanyag
- Hozzáértékelési Fórumok megvalósítása (6 helyszín; 12 alk./helyszín)
- Kutatás: eredmények mérése - bevont hozzáértékelők tudásbővítése

Társadalmi érzékenyítés alprogram

Cél: tudás, megismerés **széleskörű terjesztése**; Informális demencia gondozást jellemző bezárkózás okainak felszámolása

Alprogramhoz tartozó projektelemek

- Demencia barát közösségek kialakítása három településen - kampányév (2019. áprilistól)
 - Székesfehérvár, Győr, Hajdúszoboszló
 - Helyi újság, rádió és televízió; On-line felületek; Vilámcsoárdület (ún. flashmob)
- Arculatvezetés és stratégialokálás
- Ismeretterjesztő és tudásbővítő csomagfilmek
- Kutatás: az alprogram hatásainak mérése - véleményváltozások, attitűdváltozások
- Ismeretterjesztő kézikönyvek
 - Kétféle célcsoport, kétféle kötet: a demencia családban és iskolákban történő feldolgozásának támogatására

Szakmacsoportok alprogram

Cél: lokális szinten a már létező szolgáltatásokban dolgozó, a demenciával, ill. szűk érintettekkel, valamint hozzátartozóikkal kapcsolatba lépő **szakemberek közötti tudás- és célzott információáramlás kialakítása**

Alprogramhoz tartozó projektelemek

- Együttműködés a lokális Egészségfejlesztési Irodákkal (EFI) és gyógyszerárakkal
 - Elemző tanulmányok
 - Kapcsolatfelvételek, együttműködés megalapozása
 - Szakmai rendezvények (3-3 alkalom)
- Lokális Interprofessionális Protokollok (LIP) kialakítása
 - Három célterület: biztonság és szociálem, egészségügyi szolgáltatások, szociális szolgáltatások
 - Kutatás: lokális egészségügyi és szociális alap és szakellátások felmérése, közös pontok és specifikumok rögzítése
 - Elemző tanulmány és egységes műhelymunka tematikák kidolgozása
 - Műhelymunka csoportok megalapozása és műhelymunkák megvalósítása (6 alk./célterület)
 - Összegző füzetek és rendezvénysorozat a lakosság részére (6 alk.)

A demencia téma társadalmi felvetése, támogatottsága, és az INDA projektek iver

Demencia stratégia - mire jó?

Állami és közösségi válaszok összhangja

- Létező ellátórendszer hatékonyságának növelése
 - egészségügyi és szociális ellátórendszer kapcsolódási pont
 - alap és szakellátások kapcsolódása
 - gondozó családok számára elérhető szolgáltatások bővítése
- Szolgáltatásfejlesztés
- Tájékoztatás és kampány
- Ismeret bővítés
- Tudástranszfer
- Kampány- stigmatizáció ellen

Szolgáltatáskoordinációval és szolgáltatásfejlesztéssel elérhetővé tenni a meglévő szolgáltatásokat → Korai diagnózis

- Tervezési lehetősége

KOGNITÍV ÉS BPSD TÜNETEK

Kognitív funkciók:

Gyűjtőfogalom, melyhez az alábbi képességek tartoznak:

- Figyelem
- Koncentrációképesség
- Érzékelés, észlelés
- Végrehajtó funkciók
- Emlékezeti, gondolkodási funkciók

Világból jövő ingereket felfogjuk, azokat értelmezzük és osztályozni tudjuk, és ha kell, megjegyezzük

A kognitív zavarok

→ **Megismerés-, felismerés zavara**
Észlelési funkciók zavara

- feledékenységgel kapcsolatos tünetek,
- beszédzavar (afázia),
- felismerés zavara (agnózia),
- akaratlagos mozgás és az összetett cselekvések végrehajtásának zavara (apraxia)
- olvasás zavara (alexia)
- írás zavara (agráfia).

A memóriazavarok

Feledékenység nem egyenlő a demenciával

↓

Demencia: elsősorban rövidtávú memória sérül

→ Jellemzően nem az érintett, hanem a hozzátartozók észlelik, hogy nem „egyszerű” feledékenységről van szó

BPSD
Behavioural and Psychological Symptoms of Dementia

A BPSD tünetek felosztása

<p>Magatartási tünetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Agitáció ▪ Kérdőzetés ▪ Agresszió (fizikai vagy verbális) ▪ Kibálás/sikoltozás ▪ Szexuális viselkedési zavarok ▪ Kóborlás, járkálás ▪ Alvászavarok ▪ Naplemente-tünet 	<p>Pszichológiai tünetek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Szerongás ▪ Apátia ▪ Delúzió ▪ Eufória ▪ Depresszió ▪ Miszidentifikáció ▪ Hallucinációk
---	--

Személyközpontú gondozás

Handwritten signature

Hallucináció

Caregiver Training: Hallucinations | UCLA Alzheimer's and Dementia Care

https://www.youtube.com/watch?v=ca977GQd478&list=PLu08K6F7UmU_D0qH7VilbE9FF_9Kf8_Bindex-11

Ismétlődő kérdések

Nagymama ugyanazokat a kérdéseket kérdezi meg 50-szer egy nap.

https://www.youtube.com/watch?v=h4e8k_atB-E&list=PLu08K6F7UmU_D0qH7VilbE9FF_9Kf8_Bindex-11

Naplemente tünet

Mit tehetek, hogy segítsék neki átérezni ezt napozást?

https://www.youtube.com/watch?v=skTKg1AE5tde&list=PLu08K6F7UmU_D0qH7VilbE9FF_9Kf8_Bindex-11

Bolyongás

-Apa, hová mész?
-Haza akarok menni!

https://www.youtube.com/watch?v=1a0yE930m8I&list=PLu08K6F7UmU_D0qH7VilbE9FF_9Kf8_Bindex-11

Köszönöm a figyelmet!

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

2/2